nscr Nederlands Studiecentrum
Criminaliteit en Rechtshandhaving

Commissie Ethiek Rechtswetenschappelijk &
Criminologisch Onderzoek (CERCO)
Onderzoeksbestuur
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Postbus 71304, 1008 BH Amsterdam
De Boelelaan 1077a, 1081 HV Amsterdam
Telefoon 020 59 87665
Fax 020 59 83975
MWeulenKranenbarg@nscr.nl
www.nscr.nl
Ref.:GB/036/2014

Betreft: Aanvraag ethische toets onderzoek
Cybercrime Offender Profiling

Datum: 14 mei 2014

Geachte heer/mevrouw,

Middels deze brief verzoek ik de commissie Ethiek Rechtswetenschappelijk & Criminologisch Onderzoek om bijgevoegd onderzoeksplan ethisch te toetsen. Het betreft het onderzoek CyberCrime Offender Profiling (CyberCOP): the human factor examined, deelproject 2, waarin verdachten van cybercriminaliteit en traditionele criminaliteit worden bevraagd door middel van surveys.

Met vriendelijke groet,

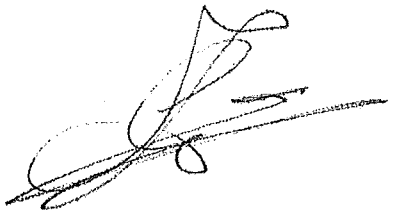

Prof. Dr. G.J.N. Bruinsma
Directeur NSCR

Bijlage: Onderzoeksplan CyberCrime Offender Profiling (CyberCOP): the human factor examined, deelproject 2 (surveys)

ONDERZOEKSPLAN VOOR ETHISCHE COMMISSIE
Datum van indienen: 14 mei 2014

Titel Onderzoek
CyberCrime Offender Profiling (CyberCOP): the human factor examined, deelproject 2 (surveys)
Vermoedelijke aanvang en duur: 2014-2017

Onderzoekers
Marleen Weulen Kranenbarg (promovenda, uitvoerend onderzoeker)
Stijn Ruiter (senior onderzoeker)
Jean-Louis van Gelder (senior onderzoeker)
Wim Bernasco (senior onderzoeker, hoogleraar)

Afdeling
Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR)

Contactgegevens
Bezoekadres: NSCR, kamer 0A21
De Boelelaan 1077a (Initium)
1081 HV AMSTERDAM
Postadres: Postbus 71304
1008 BH Amsterdam
Telefoon: 020 59 87 665
E-mail: MWeulenKranenbarg@nscr.nl

Beschrijving onderzoek

Korte achtergrond
De eerste gedachte die bij zowel deskundigen als leken opkomt wanneer de term 'cyber crime' valt, is meestal gericht op de veiligheid van computers en het web. Hacking, carding of digitale identiteitsfraude roepen vooral associaties op met gewenste technologische toepassingen. Is de firewall wel 'hoog' genoeg? Is een website 'cardable'? Hoe beveiligen we een systeem tegen e-fraude? Maar opdat dergelijke criminaliteit plaatsvindt zijn natuurlijk ook hackers, carders en digitale fraudeurs nodig. Van de plegers van cyber crime weten we eigenlijk bijzonder weinig. Lijken ze op criminelen uit de offline wereld? Wat zijn hun motivaties? Plegen ze ook andere delicten of zijn het vooral specialisten? Maken ze deel uit van criminele organisaties? En hebben ze een bepaald soort persoonlijkheid?

Onderzoek naar plegers van cyber crime, de zogenaamde 'human factor', staat nog in de kinderschoenen. Dat heeft verschillende oorzaken. Cyber crime is lang als een strikt technisch domein beschouwd en is daarmee als onderzoeksveld genegeerd door criminologen. Het huidige project brengt hierin verandering. Middels het toepassen van bestaande criminologische inzichten, theorieën en methoden, verschaft het project zicht op cyber criminelen en ontwikkelt het daderprofielen die antwoord kunnen geven op vragen als: wat zijn typische persoonlijkheidskenmerken van cyber criminelen, hoe zien hun sociale (criminele) netwerken eruit, wat zijn hun primaire motivaties, en hoe verloopt hun criminele carrière?

Doel van het onderzoek
Op het eerste gezicht valt direct een aantal verschillen tussen conventionele en cyber criminelen op. Plegers van conventionele criminaliteit zoals inbraken of overvallen kenmerken zich veelal door een lage opleiding, sociale achterstand, beperkte intelligentie en een lage zelfcontrole. Deze groep plegers blijkt nauwelijks gevoelig te zijn voor (zwaardere) sancties of strafdreiging, deels omdat ze niet goed in staat zijn de negatieve lange-termijn gevolgen van hun gedrag te overzien. Voor sommige vormen van cyber criminaliteit is echter veel kennis, een hoge intelligentie, geduld en innovatief vermogen nodig.

Waarschijnlijk lijken de plegers van dergelijke cyber criminaliteit dus maar in zeer beperkte mate op hun conventionele collega's. Dit roept vragen op waarvan de beantwoording cruciaal is voor effectieve bestrijding van cybercriminaliteit, zoals: Zijn (bepaalde typen) cyber criminelen eenvoudiger op het rechte pad te krijgen middels strafdreiging? Is het waarschijnlijk dat plegers van een bepaald type delict (bijv. hacken) zich later ook aan andere typen delicten schuldig gaat maken? Inzicht in dit soort vragen is essentieel om (1) zicht te krijgen op (verschillende typen) cyber criminelen, (2) hoog-risico groepen te identificeren, en (3) effectievere en beter gerichte interventies en sancties te ontwikkelen.

Onderzoeksvragen

1. In hoeverre zijn er overeenkomsten of verschillen waar te nemen in de *motivaties* van plegers van cybercrime en traditionele delicten?
2. In hoeverre zijn er overeenkomsten of verschillen waar te nemen in de *zelfcontrole en persoonlijkheid* van plegers van cybercrime en traditionele delicten?
3. In hoeverre zijn er overeenkomsten of verschillen waar te nemen in de *gevoeligheid voor straf* van plegers van cybercrime en traditionele delicten?
4. In hoeverre zijn er overeenkomsten of verschillen waar te nemen in de *sociale en criminele netwerken* van plegers van cybercrime en traditionele delicten?

In het eerste deelproject is met behulp van registerdata al onderzoek gedaan naar verschillende achtergrondkenmerken (leeftijd, geslacht, etniciteit, werk/inkomen, opleiding, etc.) van cyber criminelen in vergelijking met overige criminelen. Voor bovenstaande onderzoeksvragen is het echter noodzakelijk om daders te ondervragen. Dit zal worden gedaan met behulp van ongeveer 300 surveys, waarin zowel daders van cyberdelicten als van traditionele delicten worden bevraagd naar o.a. hun motieven, persoonlijkheid en sociale netwerken.

Methode

Selectie en benadering respondenten (informed consent)

De respondenten worden door de onderzoekers random geselecteerd uit een abstractie van de registers van het Openbaar ministerie, waarbij twee selectiecriteria in acht worden genomen. Allereerst moeten de respondenten tussen 2000 en 2014 van ten minste één (cyber of traditioneel) delict verdacht zijn geweest, en ten tweede zijn de respondenten (op het moment dat zij benaderd worden voor dit onderzoek) ouder dan 18 jaar. De data die door het OM beschikbaar kan worden gesteld bevat informatie over gearresteerde verdachten waarvan de zaak is doorgestuurd naar het OM. Hierbij is het voor het doel van ons onderzoek niet van belang of er ook daadwerkelijk een rechtszaak is gestart. Ook bij een sepot kan een verdachte worden geselecteerd voor een survey. Rekening houdend met een vermoedelijke non-respons worden in totaal 1050 cybercrime verdachten en 1050 traditionele verdachten random geselecteerd uit de data. Omdat wij echter streven naar een respons van 20%, worden aanvankelijk per groep 750 verdachten (random geselecteerd uit de eerder genoemde 1050) benaderd. Indien het gestreefde aantal van 150 respondenten (20% van 750) na het hieronder beschreven benaderingsprotocol nog niet is bereikt, worden de resterende 600 verdachten eveneens op dezelfde wijze benaderd.

Respondenten worden schriftelijk benaderd door de onderzoekers met het verzoek om deel te nemen aan de survey. De benaderingsbrief, die als bijlage is bijgevoegd, bevat een korte omschrijving van het onderzoek en de survey. De brief is zo opgesteld dat niet te zien is dat de geadresseerde verdachte is (geweest) van een delict, niet voor de geadresseerde zelf en ook niet voor anderen die de brief eventueel onder ogen zouden kunnen krijgen. Het wordt duidelijk aangegeven dat deelname anoniem en vrijwillig is. Om de respondenten te stimuleren zich aan te melden wordt een bedrag van 5 euro bij de wervingsbrief gevoegd, omdat in experimenteel onderzoek is aangetoond dat een incentive vooraf tot een hogere respons leidde. Er wordt bij deelname aanvullend een vergoeding van 45 euro betaald na afloop van de survey. In de brief staat dat respondenten mee kunnen doen door de online vragenlijst in te vullen die zij kunnen openen via de link in de brief. Daarnaast worden de contactgegevens vermeld

van de coördinatoren van het onderzoek, waar respondenten terecht kunnen met hun vragen naar aanleiding van de brief of het onderzoek.

Als de respondenten de link openen wordt nogmaals het protocol herhaald (vrijwillig, vertrouwelijke informatie en rapportage anoniem, onherkenbaar en onherleidbaar). Als de respondenten (nog steeds) aangeven mee te willen doen, zal de vragenlijst worden geopend, waarbij zij kunnen aangeven dat hij/zij op vrijwillige basis meewerken aan het onderzoek en kennis hebben van inhoud, methode en doel van het onderzoek (*informed consent*).

Indien de respondent niet reageert op de eerste benaderingsbrief, wordt een herhalingsbrief verstuurd waarin op een vergelijkbare manier het onderzoek en de procedure worden beschreven.

Gevraagde goedkeuring van respondenten
Ja, middels informed consent. Zie hierboven

Gevraagde goedkeuring van derden (zoals bv. ouders of directeur gevangenis/DJI)
N.v.t.

Aangevraagde toestemming
Toestemming Parket-Generaal, voor selectie en benadering van respondenten en procedure.
Toestemming Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten, GBA-V Onderzoeksinstellingen, voor koppeling van OM gegevens aan GBA (adres-)gegevens voor het aanschrijven van respondenten.

Bewaking anonimiteit
Om de privacy van de respondenten te waarborgen worden identificatienummers toegekend aan de onderzoeksgegevens van respondenten. Deze nummers zijn via een apart bewaarde overzichtslijst te herleiden naar een lijst met personalia en NAW-gegevens, waardoor de respondenten kunnen worden gekoppeld aan de onderzoeksgegevens. Deze lijst zal na afloop van het onderzoek apart worden bewaard in een afgesloten kluis. De contactgegevens en de ingevulde vragenlijsten zullen in een afgesloten kluis worden bewaard. De digitale onderzoeksgegevens zullen worden opgeslagen en beheerd door de onderzoeker(s) en staan slechts op de beveiligde schijf van het NSCR. De onderzoeker(s) en alle eventuele studenten die ten behoeve van afstudeerdoeleinden meewerken aan het onderzoek, zullen een Verklaring Omtrent het Gedrag aanvragen. Tevens zullen zij een geheimhoudingsverklaring ondertekenen, waarin zij verklaren de persoons- en onderzoeksgegevens niet aan derden te zullen verstrekken.

(Eventuele correspondentie als bijlage toevoegen)
Zie bijlagen.

Beschrijving (meet)instrumenten (indien van toepassing, instrumenten als bijlage toevoegen)
Te gebruiken instrumenten:

1. (online) survey met vragen naar:
    a. motivaties
    b. zelfcontrole
    c. persoonlijkheid
    d. gevoeligheid voor straf
    e. sociale en criminele netwerken
    f. opleiding
    g. sociaal economische status
    h. eerder gepleegde misdrijven
    i. ...

Relevante niet standaard procedures
Nee

Gebruik van deceptie
Nee

Debriefing
Nee

Schending van fatsoensnormen (zo ja, hoe)
Nee

Eventuele medisch-relevante procedures
(zoals aard van fysiologische metingen, precieze informatie over specifieke handelingen, veiligheid van de respondent; specifieke maatregelen waardoor gezondheid maximaal gegarandeerd is en andere risico's geminimaliseerd worden is er sprake van selectie van personen?)

Risicobeoordeling

Risico voor respondent

Het onderzoek richt zich voornamelijk op het persoonlijk leven van de respondent, waarbij naast vragen over delictsgeschiedenis ook vragen over persoonlijkheid etc. aan bod komen. Dit type onderzoek is al vaker zonder grote problemen met andere groepen delinquenten uitgevoerd. De vragenlijst zal voor aanvang van de studie worden getest in een pilot studie.

Risico voor de interviewer
N.v.t.

Risico voor imago van het NSCR/de VU
Nee

Aanvullende informatie

Is deze procedure al vaker gebruikt bij het NSCR/op de VU?
Ja, een vergelijkbare procedure is gebruikt bij diverse onderzoeksprojecten bij het NSCR/de VU:

- Onderzoek naar de rol van awareness space in de keuze van delictlocatie (project "AWARE", NSCR 2014)
- Onderzoek naar het welbevinden van kinderen van gedetineerde moeders (afdeling Criminologie, 2007-2010)
- Onderzoek naar de maatschappelijke integratie en welbevinden van ex-bewoners van JJI [redacted] en [redacted] (project "17Up", NSCR/Criminologie, 2010-?)
- Onderzoek naar de levensloop van mensen die in de jaren zeventig in aanraking zijn gekomen met Justitie (project "Levenslooponderzoek")

Is er over deze procedure al gepubliceerd in respectabele tijdschriften? Zo ja, waar? (Geen referentie)
Ja, er zijn artikelen verschenen over kinderen van gedetineerde moeders in het Tijdschrift voor Criminologie en European Journal of Criminology. In de methodesectie van deze artikelen is de procedure beschreven.

Bijlage(n)

Bijlage I:	Benaderingsbrief respondenten
Bijlage II:	Informed consent respondenten
Bijlage III:	Toestemmingsverklaring benadering respondenten OM (wordt nagezonden)
Bijlage IV:	Toestemmingsverklaring Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (wordt nagezonden)

Bijlage I: Benaderingsbrief respondenten

<Titel><Initialen><Achternaam>
<Adres>
<Postcode><Woonplaats>
Amsterdam, <Datum>
Onderwerp: "NL-ONLINE/OFFLINE"

Beste <Initialen><Achternaam>,

U bent geselecteerd voor deelname aan het "NL-ONLINE/OFFLINE" onderzoek. Dit is een onderzoek naar de achtergronden en eigenschappen van Nederlanders en hun ervaringen met online en offline onveiligheid.

In dit onderzoek vragen wij 300 Nederlanders om mee te doen aan een online vragenlijst. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 45 minuten. Bij deze brief ontvangt u alvast 5 euro en als u alle vragen van de vragenlijst heeft ingevuld ontvangt u een vergoeding van nog eens **45 euro** als dank voor uw deelname. De vragen gaan over uw achtergrond en persoonlijke eigenschappen, daarnaast worden vragen gesteld over situaties waarin u te maken heeft gehad met online en offline onveiligheid.

Uiteraard worden de gegevens volstrekt vertrouwelijk behandeld, anoniem verwerkt en veilig bewaard. Alles wat u ons vertelt wordt uitsluitend gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast bepaalt u uiteraard zelf of u wel of niet mee wilt doen aan dit onderzoek.

Hoe doet u mee?
Op <webadres> staat een vragenlijst voor u klaar. Deze kunt u online invullen. U kunt de vragenlijst openen door op <webadres> de volgende persoonlijke inloggegevens in te vullen:
Inlognaam: <inlognaam>
Wachtwoord: <wachtwoord>

Wie voert het onderzoek uit?
Het onderzoek wordt uitgevoerd door het NSCR in samenwerking met de Vrije Universiteit Amsterdam. Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze brief of over het onderzoek, dan kunt u contact opnemen met de coördinator van dit onderzoek, Marleen Weulen Kranenbarg (MWeulenKranenbarg@nscr.nl) door een e-mail te sturen of te bellen met telefoonnummer 020-5987665.

Met vriendelijke groet,

Marleen Weulen Kranenbarg, MSc
NSCR

Prof.dr. Wim Bernasco
NSCR / Vrije Universiteit Amsterdam

Bijlage II: Informed Consent

Toestemming voor gegevensverstrekking aan onderzoek "NL-ONLINE/OFFLINE"

Hierbij verklaar ik dat ik bereid ben informatie te verstrekken voor het onderzoek "NL-ONLINE/OFFLINE" naar de achtergronden en eigenschappen van Nederlanders en hun ervaringen met online en offline onveiligheid.
Ik heb van de onderzoekers schriftelijke informatie gekregen over de inhoud, methode en doel van het onderzoek. Ik heb mijn vragen kunnen stellen en die zijn naar tevredenheid beantwoord. Ik begrijp waarover het onderzoek gaat. Ik begrijp dat er ook vragen zullen worden gesteld over eventueel ongewenst of illegaal gedrag.

Ik stem vrijwillig in met deelname aan dit onderzoek. Ik heb voldoende tijd gehad om te beslissen of ik mee wil doen. Ik begrijp dat als ik niet meer mee wil doen, ik het onderzoek op ieder moment stop kan zetten.

Ik begrijp dat ik mijn vragen altijd kan stellen aan de onderzoekscoördinator, Marleen Weulen Kranenbarg (MWeulenKranenbarg@nscr.nl) via e-mail of telefoon (020-5987665).

☐Hierbij verklaar ik dat ik bovenstaande verklaring volledig heb gelezen en dat ik akkoord ga met het verstrekken van mijn gegeven voor het onderzoek "NL-ONLINE/OFFLINE"

Marleen Weulen Kranenbarg

From: [redacted]
Sent: maandag 19 mei 2014 16:48
To: Marleen Weulen Kranenbarg
Subject: RE: aanvraag ethische toets CERCO

Beste mevrouw Weulen Kranenbarg,

Dank voor uw e-mail. Ik heb de aanbiedingsbrief en het onderzoeksvoorstel in goede orde ontvangen. De Ethische Commissie zal het voorstel bespreken op 24 juni. Ik verwacht u spoedig daarna haar reactie te kunnen sturen.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben, dan hoor ik het graag.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
[redacted]
Vrije Universiteit Amsterdam
Bezoekadres: Gebouw Initium, De Boelelaan 1077, 1081 HV, Amsterdam
Postadres: De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam
T: [redacted]
E: [redacted]
I: [redacted]

From: Marleen Weulen Kranenbarg [mailto:MWeulenKranenbarg@nscr.nl]
Sent: woensdag 14 mei 2014 15:52
To: [redacted]
Subject: aanvraag ethische toets CERCO

Beste [redacted]

Bijgaand stuur ik u een aanbiedingsbrief en onderzoeksplan voor een ethische toets van CERCO. Het betreft het onderzoeksplan van het onderzoek CyberCrime Offender Profiling dat bij het NSCR wordt uitgevoerd.
Graag hoor ik van u of u de documenten in goede orde hebt ontvangen.

Met vriendelijke groet,

Marleen Weulen Kranenbarg, MSc
PhD Student
Cyber Crime Offender Profiling: The Human Factor Examined
Netherlands Institute for the Study of Crime and Law Enforcement (NSCR)

Phone: +31 (0)20 59 87 665
E-mail Website LinkedIn Twitter
Visiting address: De Boelelaan 1077a - 1081 HV Amsterdam - The Netherlands
Postal address: PO Box 71304 - 1008 BH Amsterdam - The Netherlands

Marleen Weulen Kranenbarg

From: [redacted]
Sent: donderdag 11 september 2014 9:15
To: Marleen Weulen Kranenbarg
Cc: Wim Bernasco; [redacted]
Subject: RE: aanvraag ethische toets CERCO
Attachments: Bernasco UIT-brief 14.09.11.doc

Geachte mevrouw Weulen Kranenbarg,

Hartelijk dank voor uw aangepaste onderzoeksvoorstel *CyberCrime Offender Profiling*. Hierbij stuur ik u het advies van de Commissie Ethiek.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Faculteit der Rechtsgeleerdheid
[redacted]
Vrije Universiteit Amsterdam
Bezoekadres: Gebouw Initium, De Boelelaan 1077, 1081 HV, Amsterdam
Postadres: De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam
T [redacted]
E [redacted]
I [redacted]

From: Marleen Weulen Kranenbarg [mailto:MWeulenKranenbarg@nscr.nl]
Sent: dinsdag 26 augustus 2014 15:35
To: [redacted]
Subject: RE: aanvraag ethische toets CERCO

Beste mevrouw [redacted]

Na aanleiding van de reactie van de Commissie Ethiek op ons onderzoeksplan van het onderzoek CyberCrime Offender Profiling hebben wij het onderzoeksplan aangepast. In de bijlage vindt u de nieuwe versie. De aanvullende informatie staat onder het kopje 'Beschrijving (meet)instrumenten' op pagina 3 en 4. Daarnaast zijn aan het eind twee referentie toegevoegd.
In de reactie vraagt de commissie ook of de toestemmingsverklaringen van het Openbaar Ministerie en de Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten kunnen worden opgestuurd. Helaas ondervindt onze aanvraag bij beide instanties vertraging vanwege capaciteitsgebrek. Uiteraard zullen wij het onderzoek niet starten voordat van beide organisaties een volledige toestemming is ontvangen, maar wij verwachten deze toestemmingen niet binnen te hebben voor 5 september a.s.

Met vriendelijke groet,

Marleen Weulen Kranenbarg, MSc
PhD Student
Cyber Crime Offender Profiling: The Human Factor Examined
Netherlands Institute for the Study of Crime and Law Enforcement (NSCR)
Phone: +31 (0)20 59 87 665
E-mail Website LinkedIn Twitter

From: [redacted]
Sent: dinsdag 19 augustus 2014 13:32
To: Marleen Weulen Kranenbarg
Cc: Wim Bernasco; [redacted]
Subject: RE: aanvraag ethische toets CERCO

Beste mevrouw Weulen Kranenbarg,

Met excuses voor de vertraging – veroorzaakt door drukte en vakantie - stuur ik u hierbij de reactie van de Commissie Ethiek op onderstaand verzoek.
Ik hoop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Faculteit der Rechtsgeleerdheid

[redacted]

Vrije Universiteit Amsterdam
Bezoekadres: Gebouw Initium, De Boelelaan 1077, 1081 HV, Amsterdam
Postadres: De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam
T: [redacted]
E: [redacted]
I: [redacted]

From: Marleen Weulen Kranenbarg [mailto:MWeulenKranenbarg@nscr.nl]
Sent: woensdag 14 mei 2014 15:52
To: [redacted]
Subject: aanvraag ethische toets CERCO

Beste mevrouw [redacted]

Bijgaand stuur ik u een aanbiedingsbrief en onderzoeksplan voor een ethische toets van CERCO. Het betreft het onderzoeksplan van het onderzoek CyberCrime Offender Profiling dat bij het NSCR wordt uitgevoerd.
Graag hoor ik van u of u de documenten in goede orde hebt ontvangen.

Met vriendelijke groet,

Marleen Weulen Kranenbarg, MSc
PhD Student
Cyber Crime Offender Profiling: The Human Factor Examined
Netherlands Institute for the Study of Crime and Law Enforcement (NSCR)

Phone: +31 (0)20 59 87 665
E-mail Website LinkedIn Twitter
Visiting address: De Boelelaan 1077a - 1081 HV Amsterdam - The Netherlands
Postal address: PO Box 71304 - 1008 BH Amsterdam - The Netherlands

Amsterdam, 19 augustus 2014

Geachte meneer Bernasco en mevrouw Weulen Kranenbarg,

Op 24 juni jl. heeft de Ethische Commissie uw onderzoeksplan *CyberCrime Offender Profiling (CyberCOP): the human factor examined* besproken. De commissie heeft twee vragen ten aanzien van dit plan.

In uw onderzoeksplan geeft u op p. 3 een beschrijving van de (meet)instrumenten. U wilt een (online) survey gebruiken en u noemt vervolgens een aantal onderwerpen die u daarin mee zal nemen. Het laatste punt laat u open en de commissie vraagt zich af wat dat precies betekent. De commissie adviseert om hier ofwel de andere onderwerpen van de survey te noemen, ofwel de punten weg te halen. Voorts zou zij graag willen weten hoe deze onderwerpen precies gemeten worden en wat de afhankelijke en onafhankelijke variabelen zijn.

De tweede vraag betreft de bijlagen die op p. 5 genoemd zijn. De commissie heeft vooralsnog de toestemmingsverklaringen van het Openbaar Ministerie en de Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten niet ontvangen. Zou u deze na kunnen sturen?

De CERCO ziet bovenstaande vragen graag eerst beantwoord voordat ze haar oordeel geeft. Ze ziet uw reactie graag voor 5 september a.s. tegemoet. Deze kunt u sturen naar de secretaris van de commissie, Anniek van der Schuijt, E: j.m.vander.schuijt@vu.nl.

Met vriendelijke groet,
namens de Commissie Ethiek van Rechtswetenschappelijk & Criminologisch Onderzoek,

Prof. mr. A. Soeteman
voorzitter

ONDERZOEKSPLAN VOOR ETHISCHE COMMISSIE
Datum van indienen: 14 mei 2014
Aangepast op: 26 augustus 2014

Titel Onderzoek
CyberCrime Offender Profiling (CyberCOP): the human factor examined, deelproject 2 (surveys)
Vermoedelijke aanvang en duur: 2014-2017

Onderzoekers
Marleen Weulen Kranenbarg (promovenda, uitvoerend onderzoeker)
Stijn Ruiter (senior onderzoeker)
Jean-Louis van Gelder (senior onderzoeker)
Wim Bernasco (senior onderzoeker, hoogleraar)

Afdeling
Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR)

Contactgegevens
Bezoekadres: NSCR, kamer 0A21
De Boelelaan 1077a (Initium)
1081 HV AMSTERDAM
Postadres: Postbus 71304
1008 BH Amsterdam
Telefoon: 020 59 87 665
E-mail: MWeulenKranenbarg@nscr.nl

Beschrijving onderzoek

Korte achtergrond
De eerste gedachte die bij zowel deskundigen als leken opkomt wanneer de term 'cyber crime' valt, is meestal gericht op de veiligheid van computers en het web. Hacking, carding of digitale identiteitsfraude roepen vooral associaties op met gewenste technologische toepassingen. Is de firewall wel 'hoog' genoeg? Is een website 'cardable'? Hoe beveiligen we een systeem tegen e-fraude? Maar opdat dergelijke criminaliteit plaatsvindt zijn natuurlijk ook hackers, carders en digitale fraudeurs nodig. Van de plegers van cyber crime weten we eigenlijk bijzonder weinig. Lijken ze op criminelen uit de offline wereld? Wat zijn hun motivaties? Plegen ze ook andere delicten of zijn het vooral specialisten? Maken ze deel uit van criminele organisaties? En hebben ze een bepaald soort persoonlijkheid?

Onderzoek naar plegers van cyber crime, de zogenaamde 'human factor', staat nog in de kinderschoenen. Dat heeft verschillende oorzaken. Cyber crime is lang als een strikt technisch domein beschouwd en is daarmee als onderzoeksveld genegeerd door criminologen. Het huidige project brengt hierin verandering. Middels het toepassen van bestaande criminologische inzichten, theorieën en methoden, verschaft het project zicht op cyber criminelen en ontwikkelt het daderprofielen die antwoord kunnen geven op vragen als: wat zijn typische persoonlijkheidskenmerken van cyber criminelen, hoe zien hun sociale (criminele) netwerken eruit, wat zijn hun primaire motivaties, en hoe verloopt hun criminele carrière?

Doel van het onderzoek
Op het eerste gezicht valt direct een aantal verschillen tussen conventionele en cyber criminelen op. Plegers van conventionele criminaliteit zoals inbraken of overvallen kenmerken zich veelal door een lage opleiding, sociale achterstand, beperkte intelligentie en een lage zelfcontrole. Deze groep plegers blijkt nauwelijks gevoelig te zijn voor (zwaardere) sancties of strafdreiging, deels omdat ze niet goed in staat zijn de negatieve lange-termijn gevolgen van hun gedrag te overzien. Voor sommige vormen van cyber

criminaliteit is echter veel kennis, een hoge intelligentie, geduld en innovatief vermogen nodig. Waarschijnlijk lijken de plegers van dergelijke cyber criminaliteit dus maar in zeer beperkte mate op hun conventionele collega's. Dit roept vragen op waarvan de beantwoording cruciaal is voor effectieve bestrijding van cybercriminaliteit, zoals: Zijn (bepaalde typen) cyber criminelen eenvoudiger op het rechte pad te krijgen middels strafdreiging? Is het waarschijnlijk dat plegers van een bepaald type delict (bijv. hacken) zich later ook aan andere typen delicten schuldig gaat maken? Inzicht in dit soort vragen is essentieel om (1) zicht te krijgen op (verschillende typen) cyber criminelen, (2) hoog-risico groepen te identificeren, en (3) effectievere en beter gerichte interventies en sancties te ontwikkelen.

Onderzoeksvragen

1. In hoeverre zijn er overeenkomsten of verschillen waar te nemen in de *motivaties* van plegers van cybercrime en traditionele delicten?
2. In hoeverre zijn er overeenkomsten of verschillen waar te nemen in de *zelfcontrole en persoonlijkheid* van plegers van cybercrime en traditionele delicten?
3. In hoeverre zijn er overeenkomsten of verschillen waar te nemen in de *sociale en criminele netwerken* van plegers van cybercrime en traditionele delicten?

In het eerste deelproject is met behulp van registerdata al onderzoek gedaan naar verschillende achtergrondkenmerken (leeftijd, geslacht, etniciteit, werk/inkomen, opleiding, etc.) van cyber criminelen in vergelijking met overige criminelen. Voor bovenstaande onderzoeksvragen is het echter noodzakelijk om daders te ondervragen. Dit zal worden gedaan met behulp van ongeveer 300 surveys, waarin zowel daders van cyberdelicten als van traditionele delicten worden bevraagd naar o.a. hun motieven, persoonlijkheid en sociale netwerken.

Methode

Selectie en benadering respondenten (informed consent)

De respondenten worden door de onderzoekers random geselecteerd uit een abstractie van de registers van het Openbaar ministerie, waarbij twee selectiecriteria in acht worden genomen. Allereerst moeten de respondenten tussen 2000 en 2014 van ten minste één (cyber of traditioneel) delict verdacht zijn geweest, en ten tweede zijn de respondenten (op het moment dat zij benaderd worden voor dit onderzoek) ouder dan 18 jaar. De data die door het OM beschikbaar kan worden gesteld bevat informatie over gearresteerde verdachten waarvan de zaak is doorgestuurd naar het OM. Hierbij is het voor het doel van ons onderzoek niet van belang of er ook daadwerkelijk een rechtszaak is gestart. Ook bij een sepot kan een verdachte worden geselecteerd voor een survey. Rekening houdend met een vermoedelijke non-respons worden in totaal 1050 cybercrime verdachten en 1050 traditionele verdachten random geselecteerd uit de data. Omdat wij echter streven naar een respons van 20%, worden aanvankelijk per groep 750 verdachten (random geselecteerd uit de eerder genoemde 1050) benaderd. Indien het gestreefde aantal van 150 respondenten (20% van 750) na het hieronder beschreven benaderingsprotocol nog niet is bereikt, worden de resterende 600 verdachten eveneens op dezelfde wijze benaderd.

Respondenten worden schriftelijk benaderd door de onderzoekers met het verzoek om deel te nemen aan de survey. De benaderingsbrief, die als bijlage is bijgevoegd, bevat een korte omschrijving van het onderzoek en de survey. De brief is zo opgesteld dat niet te zien is dat de geadresseerde verdachte is (geweest) van een delict, niet voor de geadresseerde zelf en ook niet voor anderen die de brief eventueel onder ogen zouden kunnen krijgen. Het wordt duidelijk aangegeven dat deelname anoniem en vrijwillig is. Om de respondenten te stimuleren zich aan te melden wordt een bedrag van 5 euro bij de wervingsbrief gevoegd, omdat in experimenteel onderzoek is aangetoond dat een incentive vooraf tot een hogere respons leidde. Er wordt bij deelname aanvullend een vergoeding van 45 euro betaald na afloop van de survey. In de brief staat dat respondenten mee kunnen doen door de online vragenlijst in te vullen die zij kunnen openen via de link in de brief. Daarnaast worden de contactgegevens vermeld

van de coördinatoren van het onderzoek, waar respondenten terecht kunnen met hun vragen naar aanleiding van de brief of het onderzoek.

Als de respondenten de link openen wordt nogmaals het protocol herhaald (vrijwillig, vertrouwelijke informatie en rapportage anoniem, onherkenbaar en onherleidbaar). Als de respondenten (nog steeds) aangeven mee te willen doen, zal de vragenlijst worden geopend, waarbij zij kunnen aangeven dat hij/zij op vrijwillige basis meewerken aan het onderzoek en kennis hebben van inhoud, methode en doel van het onderzoek (*informed consent*).

Indien de respondent niet reageert op de eerste benaderingsbrief, wordt een herhalingsbrief verstuurd waarin op een vergelijkbare manier het onderzoek en de procedure worden beschreven.

Gevraagde goedkeuring van respondenten
Ja, middels informed consent. Zie hierboven

Gevraagde goedkeuring van derden (zoals bv. ouders of directeur gevangenis/DJI)
N.v.t.

Aangevraagde toestemming
Toestemming Parket-Generaal, voor selectie en benadering van respondenten en procedure.
Toestemming Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten, GBA-V Onderzoeksinstellingen, voor koppeling van OM gegevens aan GBA (adres-)gegevens voor het aanschrijven van respondenten.

Bewaking anonimiteit
Om de privacy van de respondenten te waarborgen worden identificatienummers toegekend aan de onderzoeksgegevens van respondenten. Deze nummers zijn via een apart bewaarde overzichtslijst te herleiden naar een lijst met personalia en NAW-gegevens, waardoor de respondenten kunnen worden gekoppeld aan de onderzoeksgegevens. Deze lijst zal na afloop van het onderzoek apart worden bewaard in een afgesloten kluis. De contactgegevens en de ingevulde vragenlijsten zullen in een afgesloten kluis worden bewaard. De digitale onderzoeksgegevens zullen worden opgeslagen en beheerd door de onderzoeker(s) en staan slechts op de beveiligde schijf van het NSCR. De onderzoeker(s) en alle eventuele studenten die ten behoeve van afstudeerdoeleinden meewerken aan het onderzoek, zullen een Verklaring Omtrent het Gedrag aanvragen. Tevens zullen zij een geheimhoudingsverklaring ondertekenen, waarin zij verklaren de persoons- en onderzoeksgegevens niet aan derden te zullen verstrekken.

(Eventuele correspondentie als bijlage toevoegen)
Zie bijlagen.

Beschrijving (meet)instrumenten (indien van toepassing, instrumenten als bijlage toevoegen)
De afhankelijke variabele in deze studie is of de respondent tot de groep cybercriminelen of tot de groep overige criminelen behoort. De onafhankelijke variabelen zullen worden gemeten met behulp van onderstaande instrumenten.

Te gebruiken instrumenten:

1. (online) survey met vragen naar:
    a. motivaties
       Respondenten zal worden gevraagd wat voor hen de reden was om het (cyber)delict te plegen. Hiervoor zal een lijst met mogelijke redenen om (cyber)delicten te plegen worden opgenomen in de vragenlijst, waarin de respondent meerdere op hem/haar van toepassing zijnde redenen kan aanvinken. Daarnaast zal de respondent de mogelijkheid hebben om motivaties op te geven die niet in de lijst voorkomt.

b. zelfcontrole
   Hiervoor wordt de 13 item zelfcontrole schaal van Tangney, Baumeister & Boone (2004) gebruikt.
c. persoonlijkheid
   Hiervoor zal de naar het Nederlands vertaalde 60 item HEXACO vragenlijst worden gebruikt (Ashton & Lee, 2009) de vertaling door R.E. de Vries is te vinden via de volgende link: http://hexaco.org/Dutch_self60.doc
d. sociale en criminele netwerken
   In de vragenlijst zullen een aantal vragen worden gesteld over vrienden en kennissen van de verdachten. Hierbij wordt niet gevraagd naar namen maar enkel naar hoeveel vrienden men heeft, of die vrienden delicten plegen en welke delicten ze dan plegen. Daarnaast zullen er nog wat vragen worden gesteld over de frequentie en kwaliteit van het contact met deze vrienden.
e. zelfrapportage slachtoffer en daderschap in afgelopen 12 maanden
   Er zal een standaard zelfrapportage worden afgenomen over delinquentie en slachtofferschap in het afgelopen jaar. Deze standaard vragenlijst zal worden aangevuld met vragen over zowel slachtofferschap als daderschap van cybercriminaliteit.
f. technische kennis
   Samen met het Team High Tech Crime van de Nationale Politie zullen wij een meetinstrument ontwikkelen dat kan meten hoeveel kennis de respondent heeft van computersystemen en mogelijkheden om daarmee delicten te plegen. Hiermee kunnen wij de kennis van de cybercriminelen vergelijken met die van de overige criminelen en daarnaast maakt dit het mogelijk om bovenstaande kenmerken ook te vergelijken tussen cybercriminelen met veel en met weinig technische kennis.
g. controle variabelen
   Naast bovenstaande variabele zullen wij vragen naar de volgende achtergrond variabelen: leeftijd, etniciteit (waar is vader en waar is moeder geboren), geslacht, opleiding en inkomen in afgelopen jaar (sociaal economische status).

Relevante niet standaard procedures
Nee

Gebruik van deceptie
Nee

Debriefing
Nee

Schending van fatsoensnormen (zo ja, hoe)
Nee

Eventuele medisch-relevante procedures
(zoals aard van fysiologische metingen, precieze informatie over specifieke handelingen, veiligheid van de respondent; specifieke maatregelen waardoor gezondheid maximaal gegarandeerd is en andere risico's geminimaliseerd worden is er sprake van selectie van personen?)

Risicobeoordeling

Risico voor respondent

Het onderzoek richt zich voornamelijk op het persoonlijk leven van de respondent, waarbij naast vragen over delictsgeschiedenis ook vragen over persoonlijkheid etc. aan bod komen. Dit type onderzoek is al

vaker zonder grote problemen met andere groepen delinquenten uitgevoerd. De vragenlijst zal voor aanvang van de studie worden getest in een pilot studie.

Risico voor de interviewer
N.v.t.

Risico voor imago van het NSCR/de VU
Nee

Aanvullende informatie

Is deze procedure al vaker gebruikt bij het NSCR/op de VU?
Ja, een vergelijkbare procedure is gebruikt bij diverse onderzoeksprojecten bij het NSCR/de VU:

- Onderzoek naar de rol van awareness space in de keuze van delictlocatie (project "AWARE", NSCR 2014)
- Onderzoek naar het welbevinden van kinderen van gedetineerde moeders (afdeling Criminologie, 2007-2010)
- Onderzoek naar de maatschappelijke integratie en welbevinden van ex-bewoners van JJI [redacted] en [redacted] (project "17Up", NSCR/Criminologie, 2010-?)
- Onderzoek naar de levensloop van mensen die in de jaren zeventig in aanraking zijn gekomen met Justitie (project "Levenslooponderzoek")

Is er over deze procedure al gepubliceerd in respectabele tijdschriften? Zo ja, waar? (Geen referentie)
Ja, er zijn artikelen verschenen over kinderen van gedetineerde moeders in het Tijdschrift voor Criminologie en European Journal of Criminology. In de methodesectie van deze artikelen is de procedure beschreven.

Referenties
Ashton, M. C., & Lee, K. (2009). The HEXACO-60: A short measure of the major dimensions of personality. *Journal of Personality Assessment, 91*, 340-345.
Tangney, J. P., Baumeister, R. F., & Boone, A. L. (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. *Journal of personality, 72*(2), 271-324.

Bijlage(n)

Bijlage I:	Benaderingsbrief respondenten
Bijlage II:	Informed consent respondenten
Bijlage III:	Toestemmingsverklaring benadering respondenten OM (wordt nagezonden)
Bijlage IV:	Toestemmingsverklaring Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (wordt nagezonden)

Bijlage I: Benaderingsbrief respondenten

nscr

VU VRIJE UNIVERSITEIT AMSTERDAM

<Titel><Initialen><Achternaam>
<Adres>
<Postcode><Woonplaats>
Amsterdam, <Datum>
Onderwerp: "NL-ONLINE/OFFLINE"

Beste <Initialen><Achternaam>,

U bent geselecteerd voor deelname aan het "NL-ONLINE/OFFLINE" onderzoek. Dit is een onderzoek naar de achtergronden en eigenschappen van Nederlanders en hun ervaringen met online en offline onveiligheid.

In dit onderzoek vragen wij 300 Nederlanders om mee te doen aan een online vragenlijst. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 45 minuten. Bij deze brief ontvangt u alvast 5 euro en als u alle vragen van de vragenlijst heeft ingevuld ontvangt u een vergoeding van nog eens **45 euro** als dank voor uw deelname. De vragen gaan over uw achtergrond en persoonlijke eigenschappen, daarnaast worden vragen gesteld over situaties waarin u te maken heeft gehad met online en offline onveiligheid.

Uiteraard worden de gegevens volstrekt vertrouwelijk behandeld, anoniem verwerkt en veilig bewaard. Alles wat u ons vertelt wordt uitsluitend gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast bepaalt u uiteraard zelf of u wel of niet mee wilt doen aan dit onderzoek.

Hoe doet u mee?
Op <webadres> staat een vragenlijst voor u klaar. Deze kunt u online invullen. U kunt de vragenlijst openen door op <webadres> de volgende persoonlijke inloggegevens in te vullen:
Inlognaam: <inlognaam>
Wachtwoord: <wachtwoord>

Wie voert het onderzoek uit?
Het onderzoek wordt uitgevoerd door het NSCR in samenwerking met de Vrije Universiteit Amsterdam. Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze brief of over het onderzoek, dan kunt u contact opnemen met de coördinator van dit onderzoek, Marleen Weulen Kranenbarg (MWeulenKranenbarg@nscr.nl) door een e-mail te sturen of te bellen met telefoonnummer 020-5987665.

Met vriendelijke groet,

Marleen Weulen Kranenbarg, MSc
NSCR

Prof.dr. Wim Bernasco
NSCR / Vrije Universiteit Amsterdam

Bijlage II: Informed Consent

Toestemming voor gegevensverstrekking aan onderzoek "NL-ONLINE/OFFLINE"

Hierbij verklaar ik dat ik bereid ben informatie te verstrekken voor het onderzoek "NL-ONLINE/OFFLINE" naar de achtergronden en eigenschappen van Nederlanders en hun ervaringen met online en offline onveiligheid.
Ik heb van de onderzoekers schriftelijke informatie gekregen over de inhoud, methode en doel van het onderzoek. Ik heb mijn vragen kunnen stellen en die zijn naar tevredenheid beantwoord. Ik begrijp waarover het onderzoek gaat. Ik begrijp dat er ook vragen zullen worden gesteld over eventueel ongewenst of illegaal gedrag.

Ik stem vrijwillig in met deelname aan dit onderzoek. Ik heb voldoende tijd gehad om te beslissen of ik mee wil doen. Ik begrijp dat als ik niet meer mee wil doen, ik het onderzoek op ieder moment stop kan zetten.

Ik begrijp dat ik mijn vragen altijd kan stellen aan de onderzoekscoördinator, Marleen Weulen Kranenbarg (MWeulenKranenbarg@nscr.nl) via e-mail of telefoon (020-5987665).

☐Hierbij verklaar ik dat ik bovenstaande verklaring volledig heb gelezen en dat ik akkoord ga met het verstrekken van mijn gegeven voor het onderzoek "NL-ONLINE/OFFLINE"

Amsterdam, 11 september 2014

Geachte meneer Bernasco en mevrouw Weulen Kranenbarg,

Op 24 juni jl. heeft de Ethische Commissie uw onderzoeksplan *CyberCrime Offender Profiling (CyberCOP): the human factor examined* besproken. Naar aanleiding van de reactie van de commissie heeft u uw onderzoeksvoorstel onlangs aangepast.

De commissie bedankt u voor de zorgvuldige manier waarop u aangeeft welke meetinstrumenten u gaat gebruiken en op welke wijze gemeten wordt. Voorts heeft u aangegeven dat de toestemmingsverklaringen van het Openbaar Ministerie en de Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten door capaciteitsgebrek nog niet zijn ontvangen, maar dat het onderzoek niet zal starten voordat ze zijn verkregen. De Ethische Commissie laat haar advies niet afhangen van dit laatste punt en laat u hierdoor graag weten dat zij geen ethische bezwaren ziet in de verdere uitvoering van het onderzoek en wenst u hierbij veel succes.

Met vriendelijke groet,
namens de Commissie Ethiek van Rechtswetenschappelijk & Criminologisch Onderzoek,

Prof. mr. A. Soeteman
voorzitter